

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Novæ Observationes Et Additiones Ad A. R. P. D. Bartholomæi Gavanti Congreg. Cleric. Regul. S. Pauli ac Sac. Rit. Congregat. Consultoris Commentaria In Rubricas Missalis Et Breviarii Romani

Adjectis Summorum Pontificum & Sac. Rit. Congreg. Decretis usque ad
præsens emanatis

Complectens omnia Gavanti Commentaria in Rubricas Breviarii - Cum
Indicibus Decretorum, Rerum atque Verborum notabilium

Merati, Gaetano Maria

Augustæ Vindellicorum, 1740

VD18 10783695-002

De Prima. III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39775

Novæ Observationes, & Additiones ad Gavanti

Cap. III. De Prima.

I. Gavant. pag. 41. col. 2. n. 1. -- *Tempore Cassiani expressè capta &c.*) Officium Primæ ignotum fuit primis Ecclesiæ temporibus, necnon primis Monachis, fuit autem primò institutum in Bethlehemitico Monasterio (ubi Dominus noster JESUS CHRISTUS natus ex Virgine humana infantie suscepit incrementa) tempore quidem Cassiani, ut rectè probat Gazzæus in Commentario ad eundem Cassianum *lib. 3. cap. 4.* quidquid reclamant nonnulli, asserendo, hujus Horæ institutionem Cassiano antiquiorem esse, nam quòd aliqui ex præfatis Patribus manè orandum esse hortantur, hoc de Matutino, non de Primæ Officio rectè intelligitur, ut optimè adnotavit Cardinalis Bona in lib. de Divina Psalmodia *cap. 6. §. 4. num. 2.* ubi adversariorum difficultates pariter solvit. Ex Oriente inde ad occidentales Regiones idem Primæ Officium propagatum fuit; hujus autem institutionis causa repetenda est ex inertia, & somnolentia quorundam Monachorum, qui post Matutinas Laudes cubitum redibant, & multò prolixius, quàm par esset, somno indulgebant, nempe ad Tertiam usque, c' m aliud Officium, aliumve Conventum ad hanc usque horam agendum non haberent, ut fusè narrat Cassianus *lib. 3. de diurnis Orat'ionibus cap. 4.*

II. Gavant. pag. 42. col. 1. n. 3. -- *Post ortum Solis prima congruentius recitatur &c.*) Quamvis Prima alterum sit, ac verè distinctum Officium à Matutinis Laudibus, nihilominus à nonnullis eodem tenore consequenter persolvebatur, ita S. Aurelianus relatus ab Edmundo Martene *lib. 1. de Antiquis Monachorum Ritibus cap. 4.* præscribebat recitationem hujus Horæ nullo interposito exercitio inter hanc, & Matutinos; ita etiam in Regula incerti Auctoris manuscripta *cap. 2.* habetur -- A Sancto autem Pascha

usque ad Kalendas Octobris post Matutinum Officium mox Prima subsequatur -- & Beatos Aelredus in *Regula ad Virgines cap. 14.* præscribit, quòd saltem à Kalendis Novembris ad Quadragesimam albescente Aurora Matutinæ Laudes cum Hymnis Horæ Primæ persolvantur. Sed juxta Regulam S. Benedicti aliquod breve spatium intercipitur inter Primam, & Matutinum Officium. & in Commentario ad *cap. 8.* ejusdem Regulæ tradit citatus Martene, quomodo à suis Monachis illud breve spatium transigendum sit; è contra verò Benedictini Gorzienses Matutinis Primam continuè subjungebant, ut docet Johannes Mettensis in Vita S. Johannis, Abbatis Gorziensis, *num. 82.* sed juxta Romanum Ritum semper disjungitur Primæ Officium à Matutinis Laudibus, & hinc est, quòd optimè Gavantus asserit, post ortum solis Primam congruentius recitari.

III. Gavant. pag. 42. col. 2. n. 4. -- *Sola mentio fit ante omnes Horas de Oratione Dominica &c.*) Asserit hic Gavantus, Scriptores de Divinis Officiis facere mentionem tantùm de Oratione Dominica præmittenda ante omnes Horas Canonicas, & quòd de Symbolo Apostolorum non fiat mentio, nisi apud Polidorum Virgilium *loc. cit.* verùm Monachi Benedictini Bursfeldensis Congregationis recitant ante hanc Horam *Pater, Ave, & Credo,* ut diserè præscribitur in eorum Ceremoniali *cap. 11.* his verbis: *Prima Regulæ præmittimus ex more Pater noster, Ave Maria, & Credo in Deum.*

IV. Gavant. eod. n. 4. -- *Initium à Deo in adjutorium, habetur ex Amalario &c.*) Amalarius à Gavanto allegatus refert, Primam incipiendam esse ab illa prece: *Deus in adjutorium, cum Gloria Patri,* sed nil habet de Hymno *Jam lucis &c.* quia nulli Hymni

mmi ejus atate Romæ recitabantur. S. Benedictus tamen Amalario antiquior, qui Primam à Laudibus distinguit (ut diximus) *cap. 17.* suæ Regulæ hunc ordinem in ea servari præscribit. Primâ horâ, inquit, dicantur Psalmi tres singulatim, & non sub una Gloria, Hymnus ejusdem Horæ post Versum *Deus in adjutorium meum intende*, antequam Psalmi incipiantur.

V. Gavant. eod. n. 4. -- *Antiphonam nemo nota! &c.*) Prima sine Antiphona dicebatur. Primus fuit Radulphus Tungrensis, qui tradidit, singulas Dei Horas Antiphonam habere; minores autem Horæ olim nullam Antiphonam habebant, uti colligitur ex Ordinibus Romanis, & hodie servatur tribus ante Pascha diebus, & Paschatis hebdomada. Quamvis autem in Regula S. Benedicti *cap. 17.* post illa verba: *Hymni earundem Horarum, terni Psalmi, Lectio &c.* subnectitur: *si major Congregatio fuerit, cum Antiphonis, si vero minor, in directum psallatur,* nihilominus non significantur hic nomine *Antiphonæ* verba illa, quæ in Horarum Canoniarum principio intonantur, sed prædictis verbis, nempe *cum Antiphona psallere*, voluit Sanctus Benedictus, ut explicat Haëphtenus *lb. 7. tract. 4. disquis. 3.* voluit, inquam, designare eam Divini Officii partem, quæ fit cum nota, & melodico concentu; *in directum* verò *psallere*, seu *sine Antiphona*, idem est, ac psallere sine notis, modulatione, aut tono, ita ut æquali vocis tenore rectè omnia absque ascensu, vel descensu pronuncientur. Et sic optimè intelligitur illa dispositio, *si major Congregatio fuerit, cum Antiphonis*, nomine enim majoris Congregationis, venit Congregatio, in qua sint plures, quàm duodecim Monachi, ut explicat Bernardus Cassinensis apud Martene in prædictum capitulum Regulæ S. Benedicti, qui optimè possunt sustinere laborem, & onus psallendi cum notis, & modulatione modo suprascripto. Minorem verò Congregationem ab Antiphonis, nempe cantu, exemit

S. Patriarcha, ne nimio labore pauci opprimantur, quod enim fit à multis, facilius adimpletur, quàm à paucis. Et certè, subdit Martene *loc. cit.* in minori Congregatione, ubi minor solet esse substantia, necesse est, quosdam frugibus colligendis foras exire, aliisque Monasterii utilitatibus vacare, paucis in Choro remanentibus, quibus grave esset, has Horas cantu sollempni persolvere, Præterire non possum, quòd juxta mentem aliquorum, quos suppresso nomine allegat Cardinalis Turrecremata, major Congregatio dicitur illa, quæ est à triginta, & supra Monachis constituta; minor verò Congregatio, si minus à triginta fuerint Fratres descendendo usque ad duodecim; nam minus à duodecim non videtur Congregatio Regularis. Quæ quidem sententia valde arridet Martenio *loc. supracit.* nam ait ipse S. Benedictus in Regula *cap. 21.* Decanos in sola majori Congregatione instituit, verum supra duodecim, aut quindecim Monachos, vel circiter sufficiunt Abbas, & Præpositus: major ergo Congregatio haud potest esse, nisi ubi duo minimum existunt Decani singuli supra denos Monachos constituti, & supra utrosque Abbas, & Præpositus, hoc est viginti quatuor.

VI. Gavant. pag. 42. col. 2. num. 5. -- *Psalmi in Dominicis quatuor &c.*) Juxta Regulam S. Benedicti *cap. 17.* à nobis jam allegatam in Officio Horæ Primæ recitari debent Psalmi tres, quos tamen singulis diebus S. Pater sic variat, ut Dominica ad Primam quatuor Capitula Psalmi 118. Feria II. primum, secundum, & sextum Psalmum, & ita per singulos dies tres per ordinem Psalmos, usque ad Psalmum 19. dicendos instituat; ita tamen, ut 9. & 17. Psalmi prolixiores dividantur in binas *Glorias*, & sic Dominica ad Vigiliis semper à 20. Psalmo incipiatur. Longè prolixius est Primæ Officium à S. Aureliano in ordine psallendi Regulæ subjecto dispositum, ubi ait -- Post Matutinos ad Primam 2. Psalmi dicantur &c.

In Regula tamen ad Virgines sex tantummodo Psalmos assignat. Prædictis tribus Psalmis à S. Benedicto præscriptis subjungebant olim ejusdem Monachi Symbolum S. Athanasii, ut notat Martene *loc. cit. n. 10.* idque colligit ex Catalogo Abbatum Floriacensium, qui habetur *tom. 1. Miscell. Baluz.* ubi de Theodalpho Abbate dicitur - - Explanationem edidit Symboli S. Athanasii, quod à Monachis post tres regulares Psalmos, ad Primam quotidie canitur - - Idem colligit ex Ordinario Tullensi S. Apri, in quo habetur - - Omnibus diebus Dominicis infra preces post *Domine, exaudi*, dicitur *Quicumque vult &c.* Cæteris autem diebus dicitur *Quicumque vult* ante Antiphonam; & infra in Feria II. ad Primam Hymnus *Jam lucis*, Antiphona *Servite Domino*, Psalmi *Beatus vir: Quare fremuerunt: Domine, ne in furore tuo: Quicumque vult &c.* - - Psalmus *Beati immaculati*, pro minoribus Horis divitus peculiaris est Ecclesiæ Romanæ mos, legimus tamen in Vita S. Benedicti Ananienensis, Psalmum illum juxta Romanum Ritum præscriptum fuisse: *Divinum Officium juxta*

Romanos Psalmo 118. persolvatur. Obiit autem prædictus S. Abbas Anno 821. Ante Psalmum *Beati immaculati* sex Psalmi Romæ recitabantur, à *Confitemini* incipiendo, & in Breviariis recognitis, & emendatis hi Psalmi in sex dies distributi sunt, in Dominicam scilicet, & quinque alios hebdomadæ sequentes dies; Sabbatum autem hoc quarto Psalmo caret. Post Psalmos Primæ Dominicis diebus dicitur Symbolum S. Athanasii, ut præscribit superior Rubrica, de quo Symbolo agemus infra in sequenti Sectione *c. 29.* simul cum nostro Gavanto.

VII. Gavant, pag. 43. col. 1. n. 8. - - De Capitulo, quod Amalarius omittit scribere &c.) Videri possunt etiam ea, quæ tradit Edmundus Martene *cit. loc.* de Ritibus Monachorum spectantia ad Capitulum, ad Responsorium breve, seu Versus, ad Lectiones, Confessionem, & Preces, quæ ad Primam, seu post recitatos Psalmos interponuntur. De Martyrologio, de Pretiosa cum Reliquis usq; ad finem fusiùs cum Gavanto Sectione sequenti etiam nos differemus.

De Horis, Tertia, Sexta, & Nona. XVI.

RUBRICA.

- 1 **A**D Tertiam, Sextam, & Nonam, ante singulas Horas dicitur *Pater noster, Ave Maria, Deus in adjutorium, Hymnus, & Psalmi* ut in Psalterio: *Antiphona secundum Officii qualitatem, ordine, quo supra.* Dictis Psalmis & Antiphona, dicitur *Capitulum, & Responsorium breve pro qualitate Officii: quæ in Dominicis & Feriis, quando non habentur propria in Proprio de Tempore, dicuntur ut in Psalterio: in Festis, si in proprio Sanctorum non sint propria, sumuntur de Communi.* Post Responsorium breve dicitur: *Dominus vobiscum, & Oratio, quæ habetur in Proprio de Tempore: si autem fit de Sancto, ut in Proprio Sanctorum; alioquin ut in Communi.*
- 2 Post Orationem repetitur *Dominus vobiscum, & dicitur: Benedicamus Domino: Fidelium anima; & Pater noster secretò, ut infra in Rubrica de Oratione Dominica explicatur.*

GAVANT, Rubr. Brev.

R

Novæ